

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ח' ושי"ג] (ב) כ"ט
מ"ו (ג) [גירסת כ"ט
במשנה] (ד) [גירסת
ע"ך כ"ט] (ה) [מסכת
אבות] (ו) [מסכת
אבות] (ז) [מסכת
אבות] (ח) [מסכת
אבות] (ט) [מסכת
אבות] (י) [מסכת
אבות] (יא) [מסכת
אבות] (יב) [מסכת
אבות] (יג) [מסכת
אבות] (יד) [מסכת
אבות] (טו) [מסכת
אבות] (טז) [מסכת
אבות] (יז) [מסכת
אבות] (יח) [מסכת
אבות] (יט) [מסכת
אבות] (כ) [מסכת
אבות] (כ"א) [מסכת
אבות] (כ"ב) [מסכת
אבות] (כ"ג) [מסכת
אבות] (כ"ד) [מסכת
אבות] (כ"ה) [מסכת
אבות] (כ"ו) [מסכת
אבות] (כ"ז) [מסכת
אבות] (כ"ח) [מסכת
אבות] (כ"ט) [מסכת
אבות] (ל)

הגהות הב"ח

(א) [ב"ח] (ב) [ב"ח] (ג) [ב"ח] (ד) [ב"ח] (ה) [ב"ח] (ו) [ב"ח] (ז) [ב"ח] (ח) [ב"ח] (ט) [ב"ח] (י) [ב"ח] (יא) [ב"ח] (יב) [ב"ח] (יג) [ב"ח] (יד) [ב"ח] (טו) [ב"ח] (טז) [ב"ח] (יז) [ב"ח] (יח) [ב"ח] (יט) [ב"ח] (כ) [ב"ח] (כ"א) [ב"ח] (כ"ב) [ב"ח] (כ"ג) [ב"ח] (כ"ד) [ב"ח] (כ"ה) [ב"ח] (כ"ו) [ב"ח] (כ"ז) [ב"ח] (כ"ח) [ב"ח] (כ"ט) [ב"ח] (ל)

הגהות הגר"א

[א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ] [כ"א] [כ"ב] [כ"ג] [כ"ד] [כ"ה] [כ"ו] [כ"ז] [כ"ח] [כ"ט] [ל]

לענין רש"י

[א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ] [כ"א] [כ"ב] [כ"ג] [כ"ד] [כ"ה] [כ"ו] [כ"ז] [כ"ח] [כ"ט] [ל]

מוסף רש"י

[א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ] [כ"א] [כ"ב] [כ"ג] [כ"ד] [כ"ה] [כ"ו] [כ"ז] [כ"ח] [כ"ט] [ל]

חלק פרק אחד עשר סנהדרין

קמ"ו

תורה אור

- 1. על כן קרא שמה בבל כי שם בבל יי שפת כל הארץ ומשם הפיצה יי על פני כל הארץ.
2. ויאמרו הנה נבנה לנו עיר ומגדל וראשנו בשמים ונעשה לנו שם ונפח על פני כל הארץ.
3. ובכל אשר אמרת אליכם תשמרו וחס אלהים אחרים לא תביעו לא ישמע על פניכם.
4. ואנשי סדם רעים וחסדים לית מאה.
5. איננו נגדל בבת הים ממי ולא חשך ממי מאופה כי אם אוקף כאשר את אשתו ואין אעשה תרעה והגדל הואת ותקטאתי לאלהים.
6. השמר לך פן יהיה דבר עם לבקר בליעל לאמר קרה שנת השבע שנת השמטה ותרעה עינך באחייך ואביון ולא תתן לו וקרא עליו אל יי והיה כך חטא.
7. וכל דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבר מחטאתו אשר חטאתי את ישראל לעשות דבר בעיני יי.
8. ארץ ממנה יצא לכם וחתמיה נהפך כמו אש.
9. פרץ נחל מעט נר הנשכחים מני רגל דלו מאגוש נעם איוב כח ד עד אנה תהותתו על איש תרצו כלכם בקר נטוי גדר הדידות.
10. חתר בחשך כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד.
11. חתר בחשך כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד.
12. ישבו לערב יתמו ככלב ויסובו עיר.
13. חתמו למו ולינו מבלי לבוש ואין כסות בקרד איוב כח ד.
14. נבלות ישינו עיר גולו תרעה חסור ותומים יתהו תבולו שור אלמנה איוב כח ד.
15. ודוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד.
איוב כח ד

סידן שכתה היא: רעים כנוסס. שטופים כזימה: השמר לך פן יהיה דבר עם לבקר בליעל וגו' והיה כך חטא. והיינו ממון: ארץ ממנה יצא לכם. ואחר כן נהפך כמו אש. ואלה כן נהפכה: וזי מהחר שארץ ממנה יצא לכם. שם לנו שטיפו לכם למה לנו עוברי דרכים: ונשכח. שלא יעברו עוברי דרכים בלילנו: פרץ. הקב"ה נחל גפרית ואש: מעט גר. ממקום הליכתו שהיה הולך למעלה והשליכו עליהם הנשכחים מני רגל ועמדלו (מחלס) [מחלס] וענו לדראון: גר. קורניטו בעל"ז כמו (שמואל ב ד) מים הנגרסים: ספוספו. מתקשו דמיות ותולעות: פרלמו כולסם. ע"י קיר נטוי וגדר הדמיה: יומם חתמו למו. היסו סומים וסוגרין כליו לא ידעו אור כלומר סומתין ותומתין: אפרסמון. שלהם להפקידו ביד בעלי ממון כדי שיהו מניחין פקדון שלהם בנית גמיהם ונלילה מריחין האפרסמון ותומתין שם. מנהגו של מפקד לומר ותומת: דרש ר' יוסי. כי מדרשא חתר נחשך כמים: איספרו סלם מהם מחסרם. ע"י רוח אפרסמון שהיו מריחין ויודעין היכן מניחין ממונם: מי הוה ידענא דאסו גנבי. ל"א מי הוה ידענא דגנבי אסון: שפעי מרובי דליפורי דמא. דלדס גדול הוה ולידי דלמר לעיל אחתמו מחסרתי בליפורי דלמחל דרני יוקי התם הוה נקיש נמי הוה מילתא דכי נח נפשיה כו' לאשמועינן דמלפורי הוה: דלית

מאן נשדר נשדר בהרי נחום איש גם זו דמלומד בנסים הוא כי מטא להווא דיורא בעא למיבת אמרי ליה מאי איכא בהרד אמר להו קא מובילנא כרגא לקיסר קמו בליליא שריניהו לסיפטיה ושקלו כל דהוה גביה ומלנהו עפרא כי מטא להתם אישכתח עפרא אמר אהוכי קא מוחיבי בי יודראי אפקוהו למקטליה אמר גם זו לטובה אתא אליהו ואידמי להו כחד מינייהו אמר להו דילמא האי עפרא מעפרא דאברהם אבינו הוא דהוה שדי עפרא הוה חרבי גילי הוה גירי ברוק ואשכחו הכי הוה מחווא דלא הוה קא יכלי ליה למיכבשיה שרו מהווא עפרא עליה וכבשוה עיליהו לבי גנוא אמרי שקול דניחא לך מלייה לסיפא דהבא כי הדר אתא אמרו ליה הנך דיורי מאי אמית לבי מלכא אמר להו מאי דשקלי מהכא אממאי להתם שקלי אינהו אמטו להתם קטלינהו להנך דיורי: דור הפלגה אין להם חלק לעולם הבא וכו': מאי עבוד אמרי דבי רבי שילא (א) נבגל מגדל ונעלה לרקיע ונכה אותו בקדרומות כדי שיווכו מימיו (ב) מחכו עלה במערכא א"כ ליכנו אחד במורא (א) (אלא) א"ר ירמיה בר אلعזר נחלקו לג' כיתות אחת אומרת נעלה ונשב שם ואחת אומרת נעלה ונעבוד עבודת כוכבים ואחת אומרת נעלה ונעשה מלחמה זו שאומרת נעלה ונשב שם ורוחות ושידים וליין זו שאומרת נעלה ונעבוד עבודת כוכבים כי שם וכל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב חכא: נעשה לנו שם כתיב התם 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש שורש שליש נבלע שליש קיים אמר רב אורי מגדל משכח אמר רב יוסף כול בבל (ב) ובורסין סימן רע לתורה מאי בורסין אמר ר' אסי בור 'שאפי: אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר (א) אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא שנאמר 'ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד רעים בעוה"ז וחטאים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחטאים בממונם רעים בגופן דכתיב 'ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים וחטאים בממונם דכתיב 'והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחטאים במתניהא תנא 'רעים בממונם וחטאים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עינך באחייך האביון וחטאים בגופן דכתיב וחטאתי לאלהים לה' 'וזו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר 'גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] (א) ת"ר אנשי סדום לא נתגאו אלא כשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם 'ארץ ממנה יצא לכם ותחתיה נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיט ולא שופתו עין איה לא הדריכותו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לכם ועפרות זהב לו למה לנו עוברי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר 'פרץ נחל מעט נר הנשכחים מני רגל דלו מאגוש נעם איוב כח ד ועד אנה תהותתו על איש תרצו כולכם כקיר נטוי גדר הדמיה מלמד שהיו נתנין עיניהם בבעלי ממון ומושיבין אותו אצל קיר נטוי ורוחין אותו עליו ובאים ונוטלין את ממונו דרש רבא מאי דכתיב 'חתר בחשך כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד [ראו] [ידעו] אור מלמד שהיו נותנים עיניהם בבעלי ממון ומניחים אותו בבית גנניהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' 'ישובו לערב כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד ונחמיה ואתו ממונו (א) ערום (ב) הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה (א) חמור יתומים יתהו יחבלו שור אלמנה נבלות ישינו עיר גדול וירעו (א) והוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד (א) דרש ר' יוסי בציפורי אחתרין היא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי 'כי קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרובי דציפורי דמא (א) אמרי (ב) דאית ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי הווא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקטלינהו אמר להו דאית

נעשה מלחמה נעשו קופים וכל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב חכא: נעשה לנו שם כתיב התם 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש שורש שליש נבלע שליש קיים אמר רב אורי מגדל משכח אמר רב יוסף כול בבל (ב) ובורסין סימן רע לתורה מאי בורסין אמר ר' אסי בור 'שאפי: אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר (א) אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא שנאמר 'ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד רעים בעוה"ז וחטאים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחטאים בממונם רעים בגופן דכתיב 'ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים וחטאים בממונם דכתיב 'והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחטאים במתניהא תנא 'רעים בממונם וחטאים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עינך באחייך האביון וחטאים בגופן דכתיב וחטאתי לאלהים לה' 'וזו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר 'גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] (א) ת"ר אנשי סדום לא נתגאו אלא כשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם 'ארץ ממנה יצא לכם ותחתיה נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיט ולא שופתו עין איה לא הדריכותו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לכם ועפרות זהב לו למה לנו עוברי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר 'פרץ נחל מעט נר הנשכחים מני רגל דלו מאגוש נעם איוב כח ד ועד אנה תהותתו על איש תרצו כולכם כקיר נטוי גדר הדמיה מלמד שהיו נתנין עיניהם בבעלי ממון ומושיבין אותו אצל קיר נטוי ורוחין אותו עליו ובאים ונוטלין את ממונו דרש רבא מאי דכתיב 'חתר בחשך כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד [ראו] [ידעו] אור מלמד שהיו נותנים עיניהם בבעלי ממון ומניחים אותו בבית גנניהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' 'ישובו לערב כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד ונחמיה ואתו ממונו (א) ערום (ב) הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה (א) חמור יתומים יתהו יחבלו שור אלמנה נבלות ישינו עיר גדול וירעו (א) והוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד (א) דרש ר' יוסי בציפורי אחתרין היא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי 'כי קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרובי דציפורי דמא (א) אמרי (ב) דאית ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי הווא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקטלינהו אמר להו דאית

נעשה מלחמה נעשו קופים וכל ה' שפת כל הארץ תניא רבי נתן אומר כולם לשם עבודת כוכבים נתכוונו כתיב חכא: נעשה לנו שם כתיב התם 'ושם אלהים אחרים לא תזכירו מה להלן עבודת כוכבים אף כאן עבודת כוכבים אמר רבי יוחנן מגדל שליש שורש שליש נבלע שליש קיים אמר רב אורי מגדל משכח אמר רב יוסף כול בבל (ב) ובורסין סימן רע לתורה מאי בורסין אמר ר' אסי בור 'שאפי: אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא וכו': ת"ר (א) אנשי סדום אין להן חלק לעולם הבא שנאמר 'ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד רעים בעוה"ז וחטאים לעולם הבא אמר רב יהודה רעים בגופן וחטאים בממונם רעים בגופן דכתיב 'ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים וחטאים בממונם דכתיב 'והיה כך חטא לה' זו ברכת השם מאד שמתכוונים וחטאים במתניהא תנא 'רעים בממונם וחטאים בגופן רעים בממונם דכתיב ורעה עינך באחייך האביון וחטאים בגופן דכתיב וחטאתי לאלהים לה' 'וזו ברכת השם מאד זו שפיות דמים שנאמר 'גם דם נקי שפך מנשה (בירושלים) הרבה מאד [וגו'] (א) ת"ר אנשי סדום לא נתגאו אלא כשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה ומה כתיב בהם 'ארץ ממנה יצא לכם ותחתיה נהפך כמו אש מקום ספיר אבניה ועפרות זהב לו נתיב לא ידעו עיט ולא שופתו עין איה לא הדריכותו בני שחץ לא עדה עליו שחל אמרו וכי מאחר שארץ ממנה יצא לכם ועפרות זהב לו למה לנו עוברי דרכים שאין באים אלינו אלא לחסרינו [מממוננו] בואו ונשכח תורת רגל מארצנו שנאמר 'פרץ נחל מעט נר הנשכחים מני רגל דלו מאגוש נעם איוב כח ד ועד אנה תהותתו על איש תרצו כולכם כקיר נטוי גדר הדמיה מלמד שהיו נתנין עיניהם בבעלי ממון ומושיבין אותו אצל קיר נטוי ורוחין אותו עליו ובאים ונוטלין את ממונו דרש רבא מאי דכתיב 'חתר בחשך כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד [ראו] [ידעו] אור מלמד שהיו נותנים עיניהם בבעלי ממון ומניחים אותו בבית גנניהם לערב באים ומריחין אותו ככלב שנא' 'ישובו לערב כתיב יומם חתמו למו לא ידעו איוב כח ד ונחמיה ואתו ממונו (א) ערום (ב) הלכו מבלי לבוש ואין כסות בקרה (א) חמור יתומים יתהו יחבלו שור אלמנה נבלות ישינו עיר גדול וירעו (א) והוא לקברות יובל ועל גדיש ישקוד (א) דרש ר' יוסי בציפורי אחתרין היא ליליא תלת מאה מחתרתא בציפורי אתו וקא מצערי ליה אמרו ליה יהבית אורחיה לגנבי אמר להו מי הוה ידענא דאתו גנבי 'כי קא נח נפשיה דרבי יוסי שפעי מרובי דציפורי דמא (א) אמרי (ב) דאית ליה חד תורא מרעי חד יומא דלית ליה לירעי תרי יומי הווא יתמא בר ארמלתא הבו ליה תורי למרעיה אול שקלינהו וקטלינהו אמר להו דאית